

¹² Архив СПБНИИ РАН. – Ф.83. – Оп.1 (№ 2714). – Л.1 об.

¹³ РГАДА. – Ф.124. – Оп.1 (1708. №120). – Л.1 об.

¹⁴ Там же. – Оп.1 (1709. №7).

¹⁵ Див.: *Яковлева Т.Г.* Иван Мазепа в поисках политического решения летом–осенью 1708 года // Белоруссия и Украина. История и культура. – Москва, 2006.

¹⁶ РГАДА. – Ф.229 (Малороссийский приказ). – Оп.2. – Дело №57. – Л.137 об.–149.

¹⁷ Статті були підписані 20 вересня 1689 р. (ст. ст.), коли І.Мазепа повторно приїхав до Москви, уже одержавши «отпуск» у Петра в Троїце-Сергієвому монастирі. За два дні, 22 вересня, І.Мазепа від'їхав до Батурина.

¹⁸ Див.: *Яковлева Т.Г.* Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII століття: Причини і початок Руїни. – К., 1998; *Її ж.* Богдан Хмельницький і рядове козацтво // УІЖ. – 1995. – №4. – С.56–67; *Ей же.* Україна в XVII веке: руина, революція? // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.). – Вип. 5. – К., 2005. – С.667–677.

В.М.Мельниченко (Черкаси)

ТРЕТЯ ВСЕУКРАЇНЬСКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «СОБОРНА УКРАЇНА: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА»

Проблеми соборності України набули в наш час особливої актуальності, оскільки на сучасному етапі державотворення надзвичайно важливим завданням є об'єднання зусиль усіх регіонів держави на шляху побудови дійсно громадянського суспільства. У цьому контексті неабияке значення має вивчення і наукове осмислення історичного досвіду українського народу.

На науковців покладено відповідальну місію – на основі неупереджених методологічних підходів всебічно і ґрунтовно дослідити проблеми соборності не тільки як історичного явища, а і як фактора сьогодення України. Із тим, щоб єднання українських земель стало не лише гаслом, а й головною домінантою духовного, політичного і ментального рівнів буття кожного громадянина нашої держави.

Саме з метою реалізації цього завдання державної ваги 2003 р. було започатковано Всеукраїнський науково-методологічний проєкт «Україна соборна». Його ініціаторами виступили Інститут історії України НАНУ, Донецький національний університет, Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника, Черкаський національний університет імені Б.Хмельницького та Переяслав-Хмельницький державний педагогічний інститут імені Г.Сковороди. Проєкт передбачає комплексні дослідження різних аспектів проблеми соборності України, які щороку стають предметом обговорення на Всеукраїнських наукових конференціях. Перша із них 2003 р. відбулася в Івано-Франківську, друга – 2004 р. у Переяславі-Хмельницькому.

Третя Всеукраїнська наукова конференція в рамках науково-методологічного проєкту відбулася 9–10 грудня 2005 р. в Черкаському національному університеті імені Б.Хмельницького за темою «Соборна Україна: історична ретроспектива».

Заступник директора Інституту історії України НАНУ, член-кореспондент НАН України *О.П.Резент*, наголошуючи на актуальності і своєчасності проведення наукової конференції з проблем соборності, зазначав, що «сучасний етап державотворення базується на міцному підґрунті традицій боротьби українського народу за свободу і власну соборну державу». Розвиваючи цю тезу, завідувач відділу історії Другої світової війни Інституту історії України НАНУ, д-р іст. наук *О.Є.Лисенко*, д-ри іст. наук *В.В.Марчук* (Івано-Франківськ), *П.В.Добров* (Донецьк), *В.В.Масненко* і *А.Г.Морозов* (Черкаси), кандидати іст. наук *М.Томенко* (Київ), *В.М.Мойсієнко* (Черкаси) та канд. політ. наук *Б.Дем'яненко* (Переяслав-Хмельницький) у своїх доповідях зробили всебічний аналіз історії об'єднання в єдиній державі усіх українських земель та досвіду державотворення в роки незалежності України.

У роботі секцій «Історико-політологічні та правові засади соборності й державотворення в Україні», «Соціокультурні, етноконфесійні та демографічні проблеми формування української нації», «Історична регіоналістика в контексті соборності України» брали участь науковці з Києва, Черкас, Донецька, Івано-Франківська, Луганська, Харкова, Тернополя, Сімферополя, Переяслава-Хмельницького та інших міст України.

У Всеукраїнській науковій конференції, крім науковців, брали участь студенти, учителі історії, краєзнавці та представники громадськості Черкащини.

На представницькому науковому форумі виступали заступник голови Черкаської обласної ради *М.І.Тимошенко*, який оголосив привітання Голови Верховної Ради України *В.М.Литвина*, заступник голови обласної державної адміністрації *М.С.Овчаренко* і ректор Черкаського національного університету імені Б.Хмельницького професор *В.Т.Поліщук*.

Учасники Всеукраїнської конференції поклали квіти до пам'ятників Т.Г.Шевченку і Б.Хмельницькому у Черкасах, відвідали село Суботів Чигиринського району, де віддали шану пам'яті гетьмана України в Іллінській церкві.